

COMMERCIEEL VERTROUWELIJK

De Minister van Economische Zaken
Hare Excellentie Mevrouw M.J.A. van der Hoeven
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

Datum: 3 april 2008
Betreft: Medefinancieringsovereenkomst Joint Strike Fighter

Excellentie,

Wij verwijzen naar de Medefinancieringsovereenkomst ("MFO"), die in 2002 is gesloten tussen de Staat der Nederlanden en enkele tientallen Nederlandse ondernemingen uit de luchtvaart- en defensiegerelateerde industrie.

Ik schrijf u deze brief namens het bestuur van het Netherlands Industrial Fighter Aircraft Replacement Platform (NIFARP). Het NIFARP is een platform van de NIDV en behartigt reeds meer dan 10 jaar de belangen van de bij het JSF programma betrokken bedrijven en kennisinstituten.

De Nederlandse industrie heeft er behoefte aan met u in contact te treden over een programma dat zowel voor de overheid als de industrie een doorslaand succes is.

Introductie

Bij het besluit tot deelname aan de ontwikkelingsfase JSF is gesteld dat dit de belastingbetaler niet meer mag kosten dan 'kopen van de plank'. In dat kader is een overeenkomst aangegaan met de industrie genaamd de MFO. Het uitgangspunt heeft u nogmaals bevestigd aan het parlement in uw laatste Jaarrapportage Vervanging F-16.

De MFO gaat uit van de veronderstelling dat er een "tekort" zal zijn tussen enerzijds de door de Staat te betalen ontwikkelingskosten in de SDD fase van de JSF en anderzijds de directe en indirecte opbrengsten die de Staat zal verkrijgen als gevolg van deelname aan het JSF programma. Doel van de MFO is dit eventuele tekort te laten dichten door de Nederlandse bedrijven die JSF orders krijgen ter uitvoering van de productie- en instandhoudingsfase (de "private bijdrage" of "industrial contribution"). In die zin is de MFO een garantieovereenkomst, om er voor te zorgen dat "de belastingbetaler geen nadeel zou ondervinden van de deelname door de staat aan de SDD fase".

De bijdrageplicht van deelnemende bedrijven wordt berekend in de vorm van een percentage op de omzet op JSF orders van deze bedrijven.

Zoals u bekend dient de Staat op grond van de MFO per 1 juli 2008 de business case van deelname aan de JSF te herijken, en in dat kader een nieuwe berekening te maken van het percentage dat zal gelden over een periode van meer dan veertig jaar, namelijk van 1 juli 2008-31 december 2052.

De MFO anno 2008

De MFO dateert uit 2002, toen er nog diverse onzekerheden waren over de financiële gevolgen van de deelneming door de Staat aan de ontwikkelingsfase. Nu, zes jaar later, kunnen wij constateren dat de deelname van de Staat aan het JSF programma een doorslaand succes is – Nederlandse bedrijven slagen er uitstekend in om orders voor de JSF te verwerven. Daar hebben de Staat en de Nederlandse economie grote voordelen bij. De extra omzet op de JSF orders leidt tot aanzienlijk grotere voordelen ten opzichte van het 'van de plank kopen' voor de Staat. De verwachte orders voor de Nederlandse industrie zouden in het geval van 'kopen van de plank' vele miljarden lager liggen. Het heeft ook nogal wat arbeidsplaatsen opgeleverd in Nederland. Door de deelname zijn er ook aanzienlijke afgeleide voordelen: met name op het gebied van de innovatie en technologische ontwikkeling (zgn. spin-off en spill over effecten)

Uit voorlopige resultaten van onderzoek uitgevoerd door de Universiteit van Tilburg moeten wij concluderen dat al deze voordelen ertoe leiden dat de door de Staat betaalde en in het kader van de SDD fase te betalen ontwikkelingskosten ruim worden terugverdiend en dat de Staat er zelfs aan zal overhouden. Er is dus geen sprake van een "tekort", eerder van een surplus. Zo heeft de belastingbetaler dus een voordeel aan de JSF deelname. Met recht een succesvol project!

De industrie heeft dus de gestelde verwachtingen nu al waargemaakt.

Andere ontwikkelingen sinds het sluiten van de MFO

Inmiddels zijn er bovendien enkele andere ontwikkelingen geweest die van belang zijn voor de business case en daarmee voor het afdrachtpercentage. Zonder volledigheid te pretenderen, betreft dit onder meer:

- De MFO gaat er nog vanuit dat het onzeker is of het deelnemen aan de ontwikkelingsfase een financieel voordeel oplevert ten opzichte van het "van de plank kopen" van de JSF. Met name was de vraag of vergelijkbare landen die de JSF van de plank kopen in hetzelfde tijdsbestek als de aankoop door NL wel mee dienen te betalen aan de ontwikkelingskosten (de "non recurring costs"). Inmiddels is duidelijk geworden dat de VS aan die landen die "van de plank kopen" hun deel van deze non-recurring costs in rekening zullen brengen, en dus dat landen die deelnemen aan de ontwikkelingsfase de JSF goedkoper kunnen krijgen dan landen die de JSF "van de plank kopen". Nederland zal dus ten volle genieten van het ontwikkelingskostenvoordeel.
- Intussen is de industrie gebleken dat de Staat het valutarisico op de betalingen die zij verwacht te ontvangen in dollars ("inkomende dollars") in het kader van de JSF afspraken, niet heeft afgedekt ("gehedged") terwijl zij dit voor de uitgaande dollarstroom wel heeft gedaan. Gezien de huidige koers van de dollar leidt dat dus tot lagere inkomsten voor de Staat. Dit mag aan de industrie, die in het geheel niet bij deze beslissing betrokken is geweest, niet worden doorberekend.
- Bij aangaan van de MFO ging de industrie er vanuit dat de private bijdrage kon worden doorberekend in de offertes voor JSF orders. Dat blijkt echter thans niet het geval te zijn.
- Het meedoen aan de ontwikkelingsfase biedt, in tegenstelling tot 'kopen van de plank', de mogelijkheid om deel te nemen aan een gezamenlijk test en evaluatieprogramma. In de betreffende brief aan het parlement is het financiële voordeel hiervan becijferd op Eur 200 miljoen.
- Deelname aan het JSF programma is één van de motoren van Nederland-Innovatieland. Daarmee kunnen belangrijke voornemens in concrete resultaten worden omgezet, zoals onderzoeken reeds hebben aangetoond.
- Deelname maakt het mogelijk om een daadwerkelijke invulling te geven aan het "Maintenance Valley" initiatief. Hierdoor bestaat er gerede verwachting op significante en langdurige onderhoudsopdrachten voor Nederlandse bedrijven, met bijkomende effecten voor de werkgelegenheid, belastinginkomsten en innovatieve en technologische ontwikkelingen. De instandhouding van de JSF biedt de Nederlandse industrie uitzicht op omzetten van ten minste twee keer de aanschafwaarde.

COMMERCIEEL VERTROUWELIJK

Op grond van deze ontwikkelingen zou het niet redelijk zijn de MFO conform haar oorspronkelijke tekst toe te passen, indien dat tot een afdrachtpercentage hoger dan nul zou leiden.

Daarbij speelt ook een rol dat de MFO onder grote druk van de Staat tot stand is gekomen, waarin de onderhandelingsruimte van de industrie zeer beperkt was. Ook is van belang dat de private bijdrage, in deze vorm en mogelijke omvang, uniek is: geen enkel ander JSF land verwacht een dergelijke contributie van haar industrie. Indien er een hoger percentage dan nul wordt vastgesteld, zou de Staat (nog meer) "winst" maken op de deelname aan de SDD fase terwijl dit het concurrentievermogen van de Nederlandse bedrijven binnen het JSF programma zou aantasten. Dat zou niet redelijk zijn en in strijd met de gedachte achter de MFO. Overigens, in andere projecten waarin de Nederlandse Staat investeert om het Nederlandse bedrijfsleven te stimuleren, verwacht zij in het algemeen geen "return on investment".

Afdrachtpercentage na 1 juli 2008

Er is dus geen sprake van een "tekort", eerder van een beduidend surplus. Bovendien zijn er andere ontwikkelingen die leiden tot een verlaging van het afdrachtpercentage. Wij zijn derhalve van mening dat nu per 1 juli 2008 het afdrachtpercentage op nul dient te worden gesteld.

Recente ontwikkelingen

Inmiddels hebben wij begrepen dat de Staat een opdracht heeft verstrekt aan PriceWaterhouseCoopers om een onderzoek te verrichten naar spin-off en spill over effecten van de deelname aan de JSF. Gezien de belangen daarbij voor de industrie, mochten wij verwachten dat de industrie betrokken zou zijn bij de opdrachtformulering. Wij behouden in dat verband alle rechten van de industrie met betrekking tot dat onderzoek voor. Wij verzoeken u om ons alsnog bij de formulering van deze opdracht te betrekken. Voorts gaan wij er vanuit dat wij intensief worden betrokken bij het onderzoek zelf en de gelegenheid krijgen commentaar te geven op het concept rapport alvorens dat definitief wordt gemaakt.

Ook is onze zorg, dat het onderzoek – mede gezien de veel te korte tijd (ongeveer 6 weken) die er voor zal staan – niet alle (positieve) effecten van deelname aan de JSF voor de Nederlandse economie kan omvatten en/of meten. Bij verschillende onderzoeken van de Universiteit van Tilburg en het NIVR, autoriteiten op dit gebied, is er meer dan een half jaar nodig geweest om deze effecten – voorzover thans mogelijk - in kaart te brengen.

Ter afsluiting

Wij constateren dat de beschikbare tijd voor overleg voor 1 juli 2008 krap is. Wij achten overleg om tot overeenstemming te komen omtrent de hoogte van het afdrachtpercentage noodzakelijk. Het heeft onze grote voorkeur met u in harmonie tot overeenstemming te komen. Het eenzijdig opleggen door de Staat van een afdrachtpercentage hoger dan nul doet geen recht aan doel en strekking van de MFO, de daadwerkelijke voordelen voor de Nederlandse economie en de redelijkheid.

Deelname van de Nederlandse Staat aan de SDD fase van de JSF is een doorslaand succes, in alle opzichten. Niet alleen de deelnemende bedrijven maar de gehele economie en – uiteindelijk – de belastingbetaler profiteren daarvan.

Wij vernemen graag uw voorstel voor plaats, datum en tijdstip van overleg.

Hoogachtend,

Erick Vink
Voorzitter NIFARP

c.c.

De Minister van Financiën, Zijne Excellentie de heer drs. W.J. Bos
De Staatssecretaris van Defensie, de heer drs. J.G. de Vries